

לידת ההויה

(1) רש"י על בראשית פרק יט פסוק ג ומצות אפה - פסח היה.

רש"י על בראשית פרק כז פסוק ט

שני גדיי עזים - וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק אלא פסח הי' האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים.

(2) מדרש תהילים מזמור קיד

אמר רבי אבה בר אחא בשם רבי חנין, מהו גוי מקרב גוי, כאדם ששומט את העובר ממעי בהמה. כך הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שנאמר, גוי מקרב גוי.

(א2) ספר יד מצרים - הקדמת פותח יד

ור"ל שהיו ישראל נמשלים במצרים... כעובר הנשלם בבטן אמו במקום המגונה. ובתחילה בעת הגלות היו טפלים לגבי אמום שהיא ארץ מצרים... וכאשר נשלם הזמן הקצוב להם לפי עומק מחשבתו יתברך, ועמדו בגסיון ונבחנו בצירוף, בהשלמת ימי הריון של האשה, אז יצאו משם כעובר הנשטט מבטן אמו בחפזו גדול, ואז ניכר גדולתם ומעלתם, ונעשו עם בפני עצמן, כמ"ש י"הוצאתי אתכם וגו', ולקחתיו אתכם לי לעם".

(ב2) ספר יד מצרים - הקדמת פותח יד

שע"פ הטבע עשה לולד לצאת ממקום צר, כמו כן היה ביציאת מצרים... שהיא נקראת ערות הארץ... והבורא יתברך פתח צירי הרחם והתיר כל הקשרים שעשו מצרים בכשפיהם כמ"ש בזה"ק, וכמ"ש "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים" וגו'.

(ג2) מדרש רבה בראשית פרשה צג פסקה ה

כי דרכתני לי יהודה קשת במושך הזרע זה יוסף שמשך זרעו של אביו והודידו למצרים כדכתיב (הושע יא) כחבלי אדם אמשכם (יואל ה) ויטפו הרים עסיס אלו השבטים אמרו מלכים מדיינים אלו עם אלו אנו מה איכפת לנו:

(ד2) ספר ערבי נחל - פרשת עקב (המשך)

על זה אמר תשובה ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים כו', ידוע כי אף שכבר יצאו העי נפש מתוך קליפות כל האומות, אף על פי כן עדיין היו במצרים בבחינת עובר במעי אמו ויציאת מצרים היה כמו לידה, ולכן היה במצרים כל המכות ההם, כי היה להם חבלי לידה כאשר בעת יציאת העובר ממנה שיש לה חבלים וצוקתה נשמע כמו שארז"ל, כך היתה צעקה גדולה במצרים, ולזה אמר שתשיב לבנך, הנך יודע כי עבדים היינו לפרעה במצרים ועד עת שיצאו משם היינו כעובר במעי אמו, ומטעם זה ויציאתו הי' ממצרים ביד חזקה דייקא, כמו העובר כשיצא מבטן אמו יש לה צער לידה, וצריכה התפעלות עצום בן המילדות וכדומה, ועוד ויתן הי' אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים כו', כי היה להם חבלי לידה וכאמור:

(ה2) ספר יד מצרים - הקדמת פותח יד

וכמו בעת הלידה אז צירים יאחזו תחיל תזעק בחבלית, כמו כן ע"י יציאת ישראל הוכו המצרים עשר מכות, והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים וגו', ואין פתיחת הקבר בלא דם, וכמו שיבאר בפנים בעזה"ש בענין העשר מכות. ואמרו רז"ל "איילת זו רחמה צר וכשכורעת לילד חבליה מזמין לה נחש ומכשה על רחמה ונפתח רחמה והולד יוצא", ורמזו בזה שישראל היו סגורים חותם צר...

(ו2) ספר שמות פרק יב

(לג) ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ פי אפרו פלגו מותים:

(ז2) יחזקאל ט"ז

- (ז) ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרץ ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחמל לא חתלת:
- (ח) לא תקה עלך עין לצעות לך אחת מאלה לחמלה עליך ותשלכי אל פני השדה בגעל נפשך ביום הולדת אותך:
- (ט) ואעבר עליך ואראך מתבוססת גדמית ואמר לך גדמית חיי ואמר לך גדמית חיי:
- (י) רבבה בצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי ותבאי בצדי עניים שדים נכני וישעך צמת (את ערם ונערה):

רש"י

(ח) כיום הולדה - כיום שמצאתיה במצרים כמו שמפורש (ביחזקאל טז) ומולדותך ביום הולדת אותך לא כרת שרץ...

(ח2) שפת אמת ספר במדבר - פרשת בהעלותך - שנת [תרמ"ז]

אכן בדור המדבר כתיב אני אמרתי אלקים אתם והיו מוכנים להתנדב בעץ החיים. והנה ארבעים שנה היו נוונים מן המן שביצ"מ נעשו כברי' חדישה וכמו תינוק יונק משדי אמו קודם שיש בו כח לעכל המאכל לברר אוכל מתוך פסולת.

(ט2) יומא עה, א

והיה טעמו כטעם לשד השמן. אמר רבי אבהו מה שד זה תינוק טועם בה כמה טעמים אף המן כל זמן שישראל אוכלין אותו מוצאין בו כמה טעמים איכא דאמרי לשד ממש מה שד זה מתהפך לכמה גוונים אף המן מתהפך לכמה טעמים.

(3) ע"ד א ב

יציאת מצרים היתה מאורע כזה, שרק לפי מראית העין הגסה נחשבת היא לדבר שהיה איזה פעם נעבר, ונשאר בתור זכרון אדיר בתולדות ישראל, ובתולדה הכללית של האנושיות כולה. אבל באמת ע"י הכרה תוכנית אנו באים לידי ידיעה, כי עצם פעולת יציאת מצרים היא פעולה שאינה נפסקת כלל, התגלות ד' בפרסום ובהופעה בהירה על פני ההיסטוריה של החבל, היא התפרצות אור נשמת אלהים החיה והפועלת בכל מרחבי עולם, אשר ישראל זכה לזה, שע"י גדלו והכשרת קדושתו, תאיר את אורה להזירית אודים גדולים בכל נאות מחשכים לדורי דורים. והמפעל העצמי של יציאת מצרים הולך הוא ופועל את פעולתו, הזרע האלהית, אשר נחשפה במצרים לגאולתם של ישראל, היא היא נטויה ועומדת בהכנת המשכת פעולתה, באין הפסק והפרעה.

(א3) אורות עז

אחרי המגרעות הרבות, שאנו רואים בדרכי חיינו הכלליים בזרנו בכלל ובארץ ישראל בפרט, הנו מוכרחים להרגיש שאנו נולדים מחדש, מתחיתית המזדגה הנו הולכים ונוצרים עוד הפעם כימים מקדם.